

foto: Fred Nordheim Willem van der Waal

Jet en Guus: *een Ooievaars-soap*

Artis is al een tijdje een belangrijke plek voor de Amsterdamse Ooievaars.

Kort na de oorlog schreef Portielje over jonge uitgevlogen ooievaars uit Artis. Eén van de jonge vogels werd door de politie gearresteerd omdat deze een visstal in de Csaar Peterstraat had overvallen en de buitgemaakte vis tot zich nam. Een ander jong werd in het Vondelpark beschoten, wat de schutter op een fikse boete kwam te staan. Hoe het met de beschoten ooievaar is afgelopen vertelt het verhaal jammer genoeg niet.

Jet

Half oktober 1995 landde er bij de familie Santhuizen aan de Poppendamergouw in Waterland-Oost een geringde ooievaar. De vogel was schrikachtig en erg hongerig. Na advies te hebben gekregen van onder andere Artis, lukte het de Santhuizens het dier wat eendagskuijken te voeren, waardoor de Ooievaar langzamerhand zijn schuwheid verloor. Pas eind december lukte het mij de ring af te lezen: 1645. De hele strenge winter door voerde de familie eendagskuijken, die grif gegeten werden. Af en toe probeerden zij ook dode mollen en slachtafval te voeren, maar dat werd

7

Jet en Guus: een Ooievaars-soap

minder gewaardeerd. Bij de eerste lenteroffels in 1996 verdween ringnummer 1645, die inmiddels Jet was gedoopt. Maar ze kon de toegeworpen hapjes niet vergeten en besloot permanent, althans tot 4 februari 1998, bij de familie Santhuizen te blijven wonen.

Jet bleek een interessante levensgeschiedenis te hebben. Ze was in juni 1993 geboren in het het Liesveld, Groot-Ammers (Zuid-Holland). In 1994 werd Jet door de dierenambulance van Leiden op camping Rijnsburg opgepikt. In slechte conditie en met onkundig geknipte vleugels werd Jet naar Avifauna in Alphen a/d Rijn gebracht. Daar werd ze weer opgelapt en verdween uit haar kooi, om in oktober 1995 bij de familie Santhuizen weer op te duiken. Santhuizen, die zelf watervogels houdt en kweekt, had al gezien dat de Ooievaar slecht was geknipt en daardoor geen beste vlieger was. Wat er is gebeurd tussen het verlaten van Het Liesveld en de vondst op camping Rijnsburg blijft een raadsel.

Guus

8

Op 4 juni 1997 arriveerde een ooievaar met ringnummer 1089 in Artis. Hij was in 1989 in Het Liesveld geboren. In 1993 werd hij gesignaleerd in Avifauna, waar hij samen met een vrouwtje drie jongen wist groot te brengen. Daarna raakte hij zoek tot hij in Artis opdook, waar hij al snel de naam Guus kreeg. Eenmaal in Artis sloot hij zich aan bij de inmiddels vliegvlugge jongen van de Artis-ooievaars. Als ervaren vader gaf Guus de jongen lessen in vliegen, zweven, dalen en landen. Ook het op stap gaan (in steeds wijdere bogen tot zelfs ver buiten de stad), en het weer terugkomen in Artis hoorde bij deze levens- en vliegervaringen. In september verdween de groep, maar Guus keerde op 23 november 1997 terug in Artis.

Korfbalveld

De jonge Artis-ooievaars waren voor het uitvliegen van een ring voorzien. Hierdoor kon ik het wel en wee van de vogels volgen.

De eerste vlieg oefeningen vonden als gezegd in en rond Artis plaats. Als rustveld kozen de vogels regelmatig het nabijgelegen korfbalveld van Swift aan de Plantage Parklaan. Daar, op het gladde, groene kunstgrasveld, verzorgden ze zorgvuldig hun verenpak. Soms verlieten de ooievaars Artis in het donker en gingen ze, met behulp van maan- en stadslicht, naar het korfbalveld om te overnachten. Dit overigens wel nadat de training was beëindigd. Wiebelende takken en onhandige dakranden gaven waarschijnlijk te weinig rust om lekker te slapen. En op zo'n mooie kunstgrasmat zijn vijanden als bijvoorbeeld stadskatten makkelijker te ontdekken.

De jongen van 1997 vertrokken in september van dat jaar in een groep van zeven exemplaren met andere ooievaars naar het warme zuiden.

Jet en Guus: een Ooievaars-soap

Goede tijden, heel erg slechte tijden

Op 4 februari 1998 verdween Jet uit Waterland-Oost. Ze was weer helemaal op krachten gekomen en dacht misschien wel aan een gezinnetje. Ze dook die dag op in Artis, terwijl Guus net uit buurt was, omdat hij ook wel weer eens op vrijersvoeten wilde gaan. Maar op 6 februari 1998 was hij weer terug in Artis. De twee Ooievaars ontweken elkaar een paar dagen, maar nieuwsgierigheid - en belangrijker: de verliefdheid - wonnen het. Op 17 februari 1998 was het paar getrouwd en vierde dat met baltsvluchten en snavelgeklepper. Over de nestplaats konden ze geen duidelijke keus maken. Als jonggetrouwen bezochten ze de familie Santhuisen regelmatig. De pleegouders van Jet waren geregeld getuige van balts en nestbouw. Ook zagen zij, dat concurrenten werden verdreven. Aangezien ook Artis als nestplaats voldeed, werden ook daar mogelijke concurrenten al vechtend weggebonjourd. Eén zo'n gevecht bezorgde Jet een gebroken poot. Met een gebroken poot kan er niet worden gepaard en ook voedsel zoeken is moeilijk. Het paar kwam regelmatig terug in Waterland, want Jet wist dat daar gevoerd werd. Haar conditie verslechterde. Drinken lukte ook al niet meer en Jet vermagerde zichtbaar. Misschien was een gebroken hart erger, want Guus probeerde steeds maar weer te paren. Uiteindelijk werd Jet op 12 juni 1998 op de Binnenkadijk vlakbij Artis gevonden. Dood!

Ze was nu uit haar lijden verlost. Een kwijnend leven is ook niet alles.

Guus was weduwnaar geworden en hij begon weer aan een zwerversbestaan. Toevallig werden er in 1998 geen jonge Ooievaars in Artis geboren zodat hij ook daar geen troost kon zoeken. Guus dook begin december 1998 weer op bij de familie Santhuisen, dit mede door de vorst en sneeuw in die periode. Tijdens de zachte winter die daarop volgde verscheen hij weer in Artis.

Wie is wie?

Het ringen aflezen is geen eenvoudige klus. Je kunt niet zeggen, 'dat zal Guus wel zijn', als je een geringde ooievaar in Artis ziet landen. Op 17 juli 1998 zat er bijvoorbeeld een ooievaar met ring op het dak van de roofdierengallerij. 'Dat zal Guus wel zijn', dacht ik. Ik ging kijken en las 524. Die was op 23 juni 1986 in Gorssel (Gelderland) als jong geringd. En onze Guus? Die staat in afwachting van het voorjaar en ooievaarvrouwtjes afwisselend in Waterland en Artis betere tijden af te wachten. Misschien lukt het hem nog dit millennium een vrouwtje te vinden.

Willem van der Waal, Binnenkadijk 274, 1018 ZJ Amsterdam

Dit artikel verscheen eerder in het tijdschrift "Artis", jaargang 45, nummer 3 (1999). In "Artis" jaargang 44, nummer 1 werd ook aandacht aan de Ooievaars van de dierentuin besteed.